

Austriacka teoria cyklu koniunkturalnego a teorie głównego nurtu

Mateusz Benedyk

- Krótki rys historyczny
- Wybrane teorie głównego nurtu:
  - Szkoła keynesowska
  - Szkoła monetarystyczna
  - Nowa szkoła klasyczna
  - Szkoła realnego cyklu koniunkturalnego
- Czy austriacy mogą coś zyskać, studiując prace ekonomistów głównego nurtu: przypadek szkoły nierównowagi monetarnej?

Makroekonomia po II wojnie światowej

- Rozpad na liczne szkoły
- Pluralizm metodologiczny
- Eklektyzm

Makroekonomia po II wojnie światowej

- Najważniejsze szkoły:
  - Keynesiści
  - Monetryści
  - Nowa szkoła klasyczna
  - Szkoła realnego cyklu koniunkturalnego
  - Nowi keynesiści
  - Postkeynesiści

Model Keynesa

- Dwa rodzaje wydatków:
  - Konsumpcyjne – zależne od dochodu
  - Inwestycyjne – niezależne od dochodu — autonomiczne
- Równowaga: Planowane wydatki równe dochodowi

Cykl koniunkturalny wg Keynesa

- Gospodarka rynkowa z powodu decentralizacji decyzji inwestycyjnych jest podatna na cykle koniunkturalne.
- Poziom inwestycji podlega większym wahaniom niż poziom konsumpcji.
- Poziom inwestycji zależy od marginalnej efektywności kapitału, która może się nagle zmienić pod wpływem zmian nastrojów przedsiębiorców (*animal spirit*).

Cykl koniunkturalny wg Keynesa

- Rynek pracy:
  - Płace nominalne sztywne w dół
  - Spadek inwestycji powoduje proporcjonalny spadek popytu na pracę
  - Niedobrowolne bezrobocie
- Zmiana nastroju inwestorów może się przeciągać. Popyt inwestycyjny wróci do dawnych poziomów, dopiero gdy przedsiębiorcy będą zmuszeni wymienić zużywający się kapitał stały, co może zająć wiele lat.
- By powrócić wcześniej do poprzedniego poziomu dochodu potrzebne jest podniesienie poziomu wydatków, np. rządowych

Keynes a austriacy

- Założenie o stałości proporcji czynników produkcji
- Teoria kapitału
- Natura stopy procentowej
- Rynek jako źródło niepewności

Monetaryści

Równanie Fishera

$$MV=PQ$$

M — podaż pieniądza

V — szybkość obiegu pieniądza

P — poziom cen

Q — ilość dóbr/transakcji

Monetaryści

Zasada: $(\uparrow M)V = (\uparrow P)Q$

Stan końcowy: $(2M)V = (2P)Q$

Stan pośredni: $(2M)V = (1,41P)(1,41Q)$

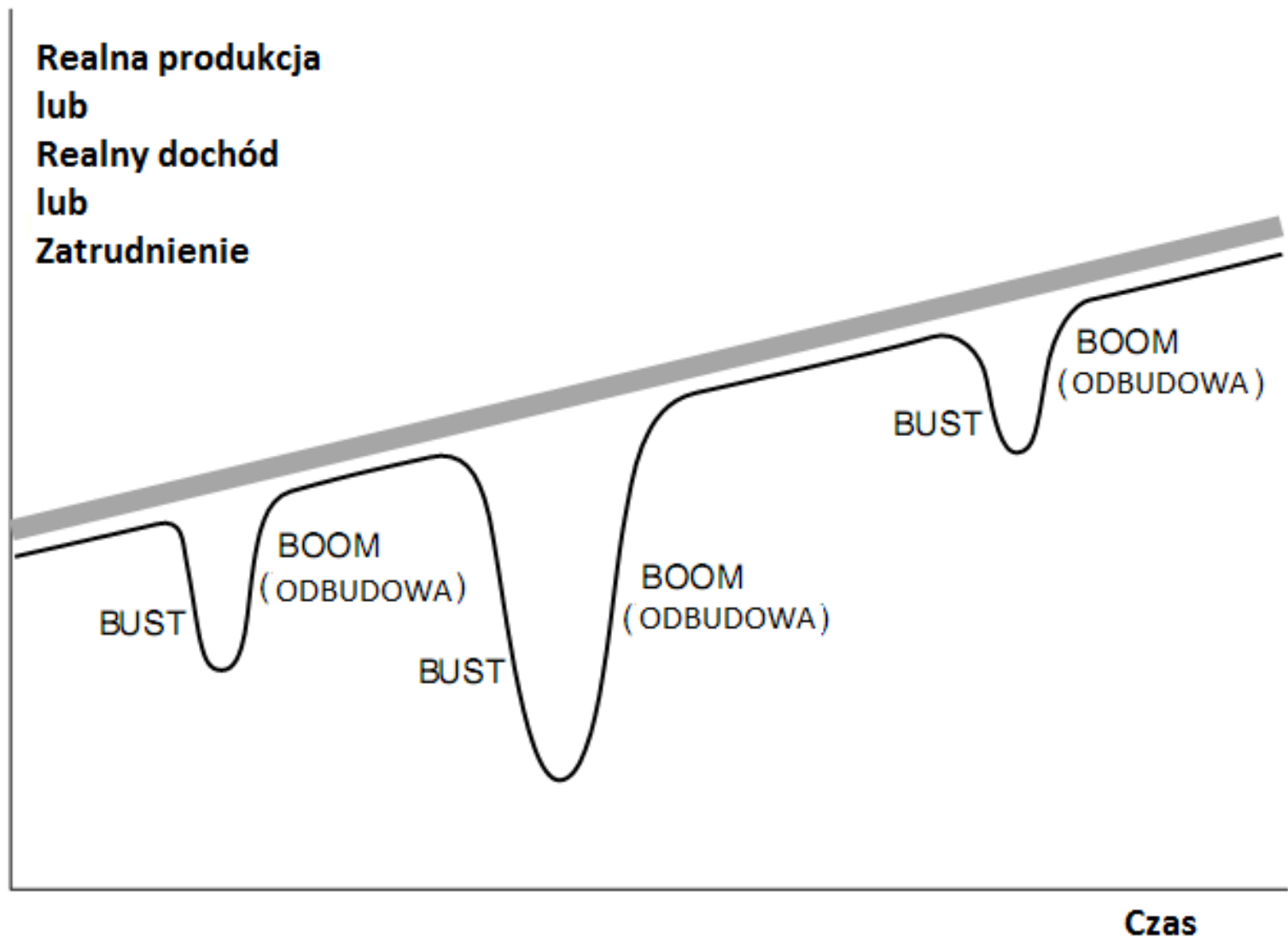
Dwa rodzaje dóbr: obligacje i pozostałe
Wzrost podaży pieniądza: wzrost wydatków na
obie kategorie dóbr: efekt — przejściowy
spadek stopy procentowej

Austriacki Friedman

„W normalnych warunkach wzrost albo spadek podaży pieniądza odbywa się nie poprzez prasę drukarską sterowaną przez rząd, ale poprzez ekspansję kredytu w bankach. [...] Powoduje to [...] taki sposób rozprzestrzeniania się [nowych pieniędzy], który może mieć ważne efekty”.

Friedman 1970, „Comments on the Critics”.

Nieaustriacki Friedman – Plucking model

Nowa szkoła klasyczna

- Hipoteza racjonalnych oczekiwań
- Rynki w ciągłej równowadze
- Hipoteza o zagregowanej podaży

Nowa szkoła klasyczna

Równowagowa teoria cyklu koniunkturalnego: nieprzewidziane zmiany w zagregowanym popycie („niespodzianka”) powodują błędne oczekiwania cenowe racjonalnych uczestników gospodarki, przez co produkcja i zatrudnienie odchylają się od swoich długookresowych, naturalnych poziomów.

Nowa szkoła klasyczna a austriacy

- Pieniężne przyczyny cyklu
- Teoria austriacka teorią błędów
- Czy można wywołać ekspansję kredytową i nie mieć cyklu?

Szkoła realnego cyklu koniunkturalnego

- Cykle czy jednorazowe zmiany?
- Szoki podaźowe (katastrofy naturalne, zmiany cen energii, wojny, regulacje, zmiany technologii itp.)
- Budowa sztucznego modelu gospodarki, która poddana jest różnym szokom

Szkoła realnego cyklu koniunkturalnego a austriacy

- Czy istnieje w ogóle możliwość rozmowy?
- Czy teoria realnego cyklu koniunkturalnego podważa austriacką?

Teoria nierównowagi monetarnej

- Pieniądz nie ma jednej ceny, zmiana ogólnego poziomu cen jest długotrwała (koszty menu)
- Nagłe zmiany w MV , mogą się odbić na Q
- Spadek podaży pieniądza lub spadek szybkości obiegu nie przełoży się od razu na poziom cen — spadnie także produkcja
- Garrison, Horwitz i inni — uzupełnienie dla teorii austriackiej, np. wielki kryzys wywołany ekspansją kredytową, ale przedłużony monetarną kontrakcją

Teoria nierównowagi monetarnej

- Czy ceny są sztywne w dół?
- Czy nie można przewidzieć zmian w podaży pieniądza, szybkości obiegu?
- Czy *quantitative easing* / było uzasadnione?